

Pravilnik o uslovima za objekte za držanje i uzgoj svinja*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. [64/2017](#) i [38/2018](#).

* U ovaj pravilnik prenesene su odredbe Direktive br. 2008/120/EZ o utvrđivanju minimalnih standarda za zaštitu svinja.

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi koje treba da ispunjavaju objekti i oprema za držanje i uzgoj svinja za priplod, tov i način držanja.

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **svinja** je životinja iz porodice *Sus scrofa* bez obzira na starost, koja se drži za priplod ili tov;
- 2) **nerast** je polno zreo mužjak svinje namijenjen priplodu;
- 3) **nazimica** je polno zrela ženka svinje koja se nije prasila;
- 4) **krmača** je ženka svinje koja se prasila najmanje jednom;
- 5) **krmača doilja** je ženka svinja između perinatalnog perioda do zalučenja prasadi;
- 6) **suprasna krmača** je ženka svinje u periodu između zalučenja prasadi i perinatalnog perioda;
- 7) **sisanče** je prase od rođenja do zalučenja;
- 8) **odbijeno prase** je prase od odbijanja do desete nedjelje starosti;
- 9) **svinja za uzgoj** je svinja od desete nedjelje starosti do klanja i/ili rasploda;

Član 3

Objekat za držanje svinja pored uslova utvrđenih propisom o uslovima za objekte i opremu za držanje i uzgoj životinja za proizvodnju, treba da:

- 1) bude dovoljno veliki da sve svinje mogu istovremeno da leže, normalno ustaju i da se međusobno vide;
- 2) je izgrađen tako da svinje imaju neograničen pristup prostoru za ležanje (ležištu) koje treba da bude udobno, čisto, suvo i neškodljivo za životinje;
- 3) bude osvijetljen najmanje osam sati dnevno, svjetlom jačine najmanje 40 luksa (lx).
- 4) ima podove od materijala koji se lako čiste i dezinfikuju, koji su glatki ali ne i klizavi;
- 5) ima podove koji odgovaraju veličini i težini svinje, a ako nijesu prekriveni prostirkom, podovi treba da budu ravni, čvrsti i stabilni.

Član 4

Slobodna površina poda u odnosu na tjelesnu masu, za zalučenu prasadi ili tovljenike, koji se drže u grupi za svaku jedinku, osim nazimica nakon pripusta i krmača, treba da bude:

- 1) 0,15 m² do 10 kg žive vage;
- 2) 0,20 m² od 10 kg do 20 kg žive vage;
- 3) 0,30 m² od 20 kg do 30 kg žive vage;
- 4) 0,40 m² od 30 kg do 50 kg žive vage;
- 5) 0,55 m² od 50 kg do 85 kg žive vage;
- 6) 0,65 m² od 85 kg do 110 kg žive vage;
- 7) 1,00 m² za više od 110 kg žive vage.

Član 5

(1) Kada se suprasne nazimice i krmače drže u grupi najmanja površina poda za svaku suprasnu nazimicu treba da je 1,64 m², a za svaku krmaču 2,25 m².

(2) Kada se životinje iz stava 1 ovog člana drže u grupi sa manje od šest jedinki, slobodna podna površina treba da se uveća za 10%, a ako se u grupi drži 40 ili više životinja, slobodna podna površina po životinji može se smanjiti za 10%.

(3) Za svaku suprasnu nazimicu treba da bude obezbijeđen čvrst i pun pod površine od najmanje 0,95 m² od slobodne podne površine iz stava 1 ovog člana, a za svaku suprasnu krmaču čvrst i pun pod u površini od najmanje 1,30 m² od

površine poda iz stava 1 ovog člana.

(4) Drenažni otvori mogu zauzimati najviše 15% površine čvrstog i punog poda iz stava 3 ovog člana.

Član 6

(1) Svinje treba hraniti najmanje jednom dnevno.

(2) Svinje koje se drže i hrane u grupi, a hrana im nije stalno dostupna ili se hrane bez automatske opreme treba da istovremeno imaju nesmetan pristup hrani u vrijeme hranjenja.

(3) Svinje starije od dvije nedjelje treba da imaju stalan pristup svježoj i čistoj vodi za piće.

(4) Svinjama treba da je na raspolaganju slama ili drugi materijali za manipulaciju i istraživanje (sijeno, piljevina, kompost za gljive, treset ili mješavinu ovih materijala), koji nijesu štetni za zdravlje životinja, radi sprečavanja griženje repova i drugih poremećaja ponašanja.

(5) Buka u objektima u kojima se drže i uzgajaju svinje ne treba da bude veća od 85 dBA i treba izbjegavati jaku, stalnu i iznenadnu buku.

Član 7

(1) Skraćivanje repova, skraćivanje i brušenje zuba kod prasadi može se vršiti samo kada postoji opasnosti od povreda vimena krmača, usnih školjki ili repova drugih životinja.

(2) Skraćivanje i brušenje zuba kod sisančadi može se vršiti samo do sedmog dana starosti, pod uslovom da se prilikom skraćivanja zuba oblikuje glatka površina zuba.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, skraćivanje očnjaka kod nerasta može se vršiti ako postoji opasnost od povrjeđivanja drugih jedinki.

(4) Skraćivanje dijela repa i zuba sprovodi se u dokazanim slučajevima ranjavanja sisa krmača, ušiju ili repova drugih svinja pri čemu se naročito vodi računa o načinu smještaja i gustini naseljenosti svinja u objektu.

Član 8

(1) Krmače i nazimice ne treba držati vezane.

(2) Krmače i nazimice se drže u grupi od četvrtne nedjelje nakon osjemenjavanja ili pripusta do posljednje nedjelje prije očekivanog prašenja, a stranice boksa treba da budu duže od 2,8 m, a ako se u grupi nalazi manje od šest svinja, stranice boksa treba da budu duže od 2,4 m.

(3) Krmače i nazimice se drže u grupi od četvrtne nedjelje nakon osjemenjavanja ili pripusta do posljednje nedjelje prije očekivanog prašenja, s tim da se u objektu u kome se uzgaja manje od deset krmača i nazimica, mogu držati u individualnim boksovima, tako da imaju dovoljno prostora da se okrenu bez teškoća.

(4) Krmačama i nazimicama treba obezbijediti stalan pristup materijalima za istraživanje (sijeno, piljevina, kompost za gljive, treset ili mješavinu ovih materijala), koji nijesu štetni za zdravlje životinja.

(5) Krmačama i nazimicama koje se drže u grupama treba obezbijediti da svaka jedinka dobije dovoljno hrane kako u grupi ne bi došlo do ispoljavanja agresivnosti.

(6) Svim suprasnim krmačama i nazimicama treba obezbijediti hranu sa dovoljnom količinom voluminozne hrane, dovoljno hrane sa visokim sadržajem celuloze i dovoljno hrane bogate energijom, kako bi životinje bile site i zadovoljile potrebu za žvakanjem.

(7) Svinje agresivne prema drugim svinjama, svinje izložene agresiji ili svinje koje su bolesne ili ozlijeđene, drže se u individualnim boksovima koji su dovoljno veliki da svinja može da se bez teškoće okrene, ustane i legne ukoliko to nije u suprotnosti sa savjetom veterinara.

Član 9

(1) Najveći razmak između rešetki za svinje koje se drže na podu sa betonskim rešetkama, treba da iznosi za:

1) sisančad 11 mm;

2) zalučenu prasad 14 mm;

3) tovljenike 18 mm;

4) nazimice i krmače 20 mm.

(2) Najmanja širina betonskih rešetki iz stava 1 ovog člana za sisančad i zalučenu prasad iznosi 50 mm, a za tovljenike, nazimice i krmače 80 mm.

Član 10

(1) Nerasti se drže i uzgajaju u boksu koji je izgrađen tako da nerast može da se okrene bez teškoća, da čuje, vidi i nanjuši druge svinje.

(2) Podna površina boksa za odraslog nerasta treba da iznosi najmanje 6 m².

(3) Površina poda boksa u kome se nerast drži namijenjen i za pripust, treba da iznosi najmanje 10 m².

(4) Zidovi između boksova treba da budu dovoljno visoki da spriječe uskakanje u susjedni boks.

Član 11

- (1) Suprasne krmače i nazimice se, po potrebi, podvrgavaju tretmanu uklanjanja ekto i endo parazita, a prije smještanja u boksove za prašenje treba da budu očišćene odnosno oprane.
- (2) Suprasnim krmačama i nazimicama, nedjelju dana prije predviđenog datuma prašenja, treba da se obezbijedi čist i suv prostor za odmor i odgovarajući materijali za izgradnju legla.
- (3) Suprasnoj krmači ili nazimici treba da se za ležište obezbijedi dovoljno veliki prostor za nesmetano prašenje i pomoć pri prašenju.
- (4) Boksovi za prašenje suprasnih krmača, treba da imaju pregradu koja odvaja prostor za prašenje od preostalog dijela boksa.

Član 12

- (1) Sisančad treba da budu smještena u dovoljno zagrijanom prostoru koji je čist, suv i udoban.
- (2) Prostor za ležanje sisančadi treba da bude pun ili prekriven slamom ili drugim odgovarajućim materijalom i dovoljno prostran da sva prasad mogu istovremeno ležati.
- (3) U boksovima za prašenje krmača, prasad treba da imaju dovoljno mjesta za nesmetano sisanje.
- (4) Sisančad se zalučuju poslije 28 dana starosti.
- (5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, sisančad se mogu zalučiti poslije 21 dana starosti, ako se prebace u očišćene i dezinfikovane objekte koji su odvojeni od objekata za krmače ili i prije 21 dana starosti, iz zdravstvenih razloga sisančadi i krmača.

Član 13

- (1) Prasad krmače, starosti od četvrte do desete nedjelje, prebacuju se u grupe poslije zalučenja.
- (2) Pri formiranju grupe prasadi i tovljenika treba da se preduzmu sve potrebne mjere za sprečavanje međusobnih borbi koje prelaze granice prilagođavanja.
- (3) Pri formiranju grupe prasadi potrebno je miješati prasad koja nijesu navikla jedna na druge, radi smanjenja agresivnosti, a miješanje treba da se izvrši što je prije moguće, najkasnije sedam dana poslije zalučenja tako da prasad mogu da bježe i skrivaju se od ostalih prasadi.
- (4) Kad se utvrde znaci uporne borbe između prasadi, potrebno je dodati slamu u boks ili druge materijale za manipulaciju i istraživanje, a naročito agresivne ili ugrožene jedinke treba izdvojiti iz grupe.
- (5) Sredstva za smirenje prasadi, radi lakšeg prilagođavanja grupi, koriste se samo u izuzetnim slučajevima, po odobrenju veterinara.

Član 14

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".